LOKALNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH - INSTRUMENT ZMIANY SPOŁECZNEJ?

PROF. UŁ DR HAB. JERZY KRZYSZKOWSKI
KATEDRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
UNIWERSYTET ŁÓDZKI

PROGRAM

1. DEFINICJE OPERACYJNE: POLITYKA SPOŁECZNA, ROZWÓJ SPOŁECZNY, ZMIANA SPOŁECZNA,
2. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POMOCY SPOŁECZNEJ - ZAŁOŻENIA I REALIA
3. WNIOSKI I REKOMENDACJE

POLITYKA SPOŁECZNA JAKO DZIAŁALNOŚC PRAKTYCZNA

1. **POLITYKA SPOŁECZNA JEST PRAKTYCZNĄ DZIAŁALNOŚCIĄ INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH (*GOVERNMENTS)* , MAJĄCĄ BEZPOŚREDNI WPŁYW NA DOBROBYT (*WELFARE*) OBYWATELI , PRZEZ DOSTARCZANIE IM USŁUG *(SERVICES)* LUB DOCHODU *(INCOME)***
2. **ZAKŁADA SIĘ ZAANGAŻOWANIE SEKTORA OBYWATELSKIEGO W DZIAŁANIA POLITYKI SPOŁECZNEJ**

POLITYKA SPOŁECZNA – JAKO DZIAŁALNOŚC PRAKTYCZNA II

UKIERUNKOWANA NA ZASPOKAJANIE POTRZEB JEDNOSTEK I SPOŁECZEŃSTWA PRZEZ DZIAŁANIA :

1. OPIEKUŃCZE - WYRÓWNYWANIE OKREŚLONEGO SPOŁECZNIE STANDARDU ŻYCIOWEGO RÓZNYCH KATEGORII OSÓB ,

2. PROGNOSTYCZNO – PLANISTYCZNE, NA RZECZ KOMPLEKSOWYCH I PERSPEKTYWICZNYCH ROZWIĄZAŃ ROZOWJU SPOŁECZNEGO ,

3. DZIAŁANIA INTEGRUJĄCE I AKTYWIZUJĄCE ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

CELE POLITYKI SPOŁECZNEJ

1. KSZTAŁTOWANIE ODPOWIEDNICH (TJ. NA MIARĘ MOŻLIWOŚCI GOSPODARCZYCH KRAJU) WARUNKÓW PRACY I BYTU LUDNOŚCI
2. KSZTAŁTOWANIE PROROZWOJOWYCH STRUKTUR SPOŁECZNYCH
3. KSZTAŁTOWANIE SPRAWIEDLIWYCH STOSUNKÓW SPOŁECZNYCH OPARTYCH NA ZASADZIE SPRAWIEDLIWOŚCI SPOŁECZNEJ I RÓWNYCH SZANS NA STARCIE ŻYCIA ZAWODOWEGO

CELEM GŁÓWNYM POLITYKI SPOŁECZNEJ: WPROWADZENIE SPOŁECZEŃSTWA NA DROGĘ TRWAŁEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

WŁADZA LOKALNA = SAMORZĄDY LOKALNE

SAMORZĄD POWIATOWY :

– organ wykonawczy opracowuje strategie rozwoju lokalnego, a uchwala go organ stanowiący,

- opracowuje programy służące realizacji strategii.

SAMORZĄD GMINNY :

– organ wykonawczy opracowuje strategie rozwoju lokalnego, a uchwala go organ stanowiący,

– opracowuje programy służące realizacji strategii.

ZMIANA SPOŁECZNA

1. SZEROKO ROZUMIANA NIECYKLICZNA PRZEMIANA INSTYTUCJI, NORM, KULTURY LUB STRUKTURY SPOŁECZNEJ
2. RÓŻNICA POMIĘDZY STANEM SYSTEMU SPOŁECZNEGO W PEWNEJ CHWILI, I, A JEGO STANEM PO UPŁYWIE OKREŚLONEGO CZASU

POJĘCIE ROZWOJU

1. WIELOWYMIAROWA KATEGORIA ŁĄCZĄCA WIELE WSPÓŁZALEZNYCH PROCESÓW I ZJAWISK
2. PROCESOWY CHARAKTER
3. ZALEZNOŚĆ MIEDZY ROZWOJEM SPOŁECZNYM I GOSPODARCZYM
4. ROZWÓJ SPOŁECZNY GDY WZRASTA SUMA INDYWIDUALNYCH SZANS ROZWOJU LUDZI

ROZWÓJ LOKALNY

1. KORZYSTNE ZMIANY NA TERYTORIUM LOKALNYM ŹRÓDŁEM WEWNĘTRZNE ZASOBY MATERIALNE I NIEMATERIALNE ORAZ CECHY LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI, A REZULTATY TYCH ZMIAN SŁUŻĄ ZASPOKAJANIU POTRZEB I DOBROBYTOWI

2. WZGLĘDNIE SYSTEMATYCZNY I TRWAŁY PROCES ZMIAN W UKŁADZIE LOKALNYM W WYNIKU KTÓREGO ZWIĘKSZA SIĘ SUMA SZANS INDYWIDUALNEGO ROZWOJU MIESZKAŃCÓW

CECHY ROZWOJU LOKALNEGO

- **MOTOREM ROZWOJU CZYNNIKI ENDOGENNE, NACISK NA SIŁY WEWNĘTRZNE I LOKALNYCH AKTORÓW, CO WYWOŁUJE POCZUCIE PRZYNALEŻNOŚCI DO SPOŁECZNOŚCI I MIEJSCA KONSEKWENCJĄ KORZYSTNEJ KOMBINACJI INDYWIDUALNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ ODPOWADAJĄCYCH WSPÓLNEMU CELOWI**
- **OZNACZA WSPÓŁPRACĘ I WSPÓŁDZIAŁANIE WSZYSTKICH AKTORÓW LOKALNYCH WOKÓŁ AKCEPTOWANEGO I ZROZUMIAŁEGO PROGRAMU**
- **PODMIOTEM ROZWOJU LOKALNEGO WSPÓLNOTA,**
- **GOSPODARKA JEDNYM Z ELEMENTÓW ROZWOJU, ALE ROZWÓJ LOKALNY TO POJĘCIE SZERSZE NIŻ LOKALNY ROZWÓJ GOSPODARCZY**

CECHY ROZWOJU LOKALNEGO

- **NIE ISTNIEJE OKREŚLONY SPOSÓB NA NIEPRZERWANY I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LOKALNY – KAŻDA JEDNOSTKA TERYTORIALNA JEST NIEPOWTARZALNĄ KOMBINACJĄ CZYNNIKÓW LUDZKICH, EKONOMICZNYCH PRZYRODNICZYCH ITP.**

- **ROZWÓJ LOKALNY WYPADKOWĄ WYSIŁKÓW PONOSZONYCH PRZEZ DANA SPOŁECZNOŚC LOKALNĄ – POWINIEN BYĆ OPARTY NA WSPÓLNYCH DZIAŁANIACH SEKTORA PUBLICZNEGO, PRYWATNEGO I POZARZĄDOWEGO W DANEJ GMINIE**

- **ROZWÓJ JEST PROCESEM WIELOETAPOWYM I CIĄGŁYM - CO WYNIKA Z KONIECZNOŚCI CIĄGŁEGO PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIAN ZACHODZĄCYCH W DANEJ JST I JEJ OTOCZENIU**

PROGRAMOWANIE W POLITYCE SPOŁECZNEJ - PODSTAWOWE KRYTERIA

DOBROBYTU SPOŁECZNEGO – WYNIKAJĄ Z WYOBRAŻEŃ O POTRZEBACH ŻYCIOWYCH, WEDŁUG NICH DOKONYWANA JEST OCENA REALNEGO POZIOMU ZASPOKOJENIA POTRZEB ŻYCIOWYCH

ŁADU SPOŁECZNEGO – DOTYCZĄ TREŚCI WSPÓŁŻYCIA SPOŁECZNEGO; USTALA SIĘ STOPIEŃ ZGODNOŚCI BĄDŹ KONFLIKTOWOŚCI DĄŻEŃ LUDZKICH, CELEM DZIAŁAŃ DĄŻENIE DO ZAPEWNIENIA STABILNOŚĆI SPOŁECZNEJ, POPRZEZ ŁAGODZENIE I ELIMINOWANIE ODDZIAŁYWANIA TAKICH ŹRÓDEŁ NIESTABILNOŚCI JAK STRAJKI, PROTESTY

PROGRAMOWANIE W POL. SPOŁECZNEJ - PODSTAWOWE KRYTERIA II

SPRAWIEDLIWOŚCI I RÓWNOŚCI SPOŁECZNEJ OPISUJĄ ZRÓŻNICOWANIA POMIĘDZY WARUNKAMI ŻYCIA RÓZNYCH GRUP SPOŁECZNYCH, SŁUŻĄ OCENIE RÓZNEGO TYPU PRZYWILEJÓW I UPOŚLEDZEŃ SPOLECZNYCH

DEMOKRACJI SPOŁECZNEJ OBEJMUJE PODMIOTOWOŚĆ OBYWATELSKĄ WYRAŻAJĄ FAKTYCZNY (BIERNY LUB CZYNNY) WPŁYW JEDNOSTEK I GRUP NA KSZTAŁTOWANIE ŻYCIA ZBIOROWEGO

DETRONIZACJA PKB - SPOŁECZNE ASPEKTY ROZWOJU

1. **ANGIELSKI EKONOMISTA DUDLEY SEERS – ZAMIAST PYTANIA O WZROST GOSPODARCZY (PKB PER CAPITA) - ZAPROPONOWAŁ PYTANIA : CO SIĘ STAŁO Z BIEDĄ? CO SIĘ STAŁO Z BEZROBOCIEM? CO SIĘ STAŁO Z NIERÓWNOŚCIĄ** ?

2. JEŻELI WSZYSTKIE TE PROBLEMY STAŁY SIĘ MNIEJ DOTKLIWE, WTEDY MOŻNA POWIEDZIEC, ŻE BYŁ TO OKRES ROZWOJU

3. JEŻELI SYTUACJA POD WZGLĘDEM DWÓCH LUB TRZECH Z TYCH PROBLEMÓW POGORSZYŁA SIĘ TO BYŁOBY DZIWNE NAZWAĆ TAKI WYNIK ROZWOJEM NAWET JEŻELI DOCHÓD NA MIESZKAŃCA BARDZO SIĘ PODNIÓSŁ

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA - ANIMATOREM I KATALIZATOREM ROZWOJU

SPOŁECZNOŚCI LOKALNE - LUDNOŚĆ ZAMIESZKUJĄCA OKREŚLONE TERYTORIUM, ZINTEGROWANA WEWNĘTRZNIE ZESPOŁEM ZALEŻNOŚCI I POWIĄZAŃ NATURY SPOŁECZNEJ, EKONOMICZNEJ, KULTUROWEJ, SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA REALIZUJE WSPÓLNE INTERESY W OPARCIU O REPREZENTACJĘ – LOKALNE ORGANY WŁADZY

SPRAWIEDLIWOŚĆ SPOŁECZNA

1. ORGANIZACJA SYSTEMU EKONOMICZNEGO PAŃSTWA, W KTÓREJ ZACHOWANY JEST W MIARĘ RÓWNY DOSTĘP DO PODSTAWOWYCH DÓBR MATERIALNYCH PRZEZ WSZYSTKICH JEGO MIESZKAŃCÓW LUB PRZYNAJMNIEJ RÓWNE SZANSE NA UZYSKANIE DOSTĘPU DO TYCH DÓBR
2. OZNACZA RÓWNOŚĆ I GODNE ŻYCIE OGÓŁU ORAZ BRAK GRUP SPOŁECZNYCH ZEPCHNIĘTYCH NA MARGINES UBÓSTWA, BEZ REALNYCH SZANS NA POPRAWĘ SWEJ SYTUACJI

GOVERNANCE

SIECIOWY I WSPÓŁZALEŻNY, A NIE HIERARCHICZNY UKŁAD ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH PRZEZ ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ, ORGANIZACJE PRYWATNE I ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, NP. TWORZENIE PARTNERSTW :

- **RZECZYWISTE ZAANGAŻOWANIE PARTNERÓW,**
- **JASNE, WSPÓLNIE PODZIELANE CELE,**
- **JASNY PODZIAŁ RÓL I ODPOWIEDZIALNOŚCI,**
- **WŁAŚCIWY SKŁAD,**
- **WYSOKI POZIOM ZAUFANIA,**
- **SKUTECZNE PRZYWÓDZTWO/ZARZĄDZANIE**
- **JASNY PLAN DZIAŁANIA,**
- **DOBRA KOMUNIKACJA,**
- **DOSTĘP DO ZASOBÓW**

PARTYCYPACJA PUBLICZNA

UDZIAŁ OBYWATELI W SPRAWACH PUBLICZNYCH :

- **AKTYWNOŚCI PUBLICZNEJ I ANGAŻOWANIE OBYWATELI W PROCESY UCHWAŁODAWCZE/ PODEJMOWANIA DECYZJI**
- **AKTYWNOŚĆ PUBLICZNA I ANGAŻOWANIE OBYWATELI JAKO UŻYTKOWNIKÓW W FUNKCJONOWANIU SŁUŻB PUBLICZNYCH - ŚWIADCZENIU USŁUG PRZEZ SEKTOR PUBLICZNY**

MODELE PARTYCYPACJI – WG ZAKRESU WŁADZY OBYWATELI I WŁADZ

1. **ASYMETRYCZNY – UDZIAŁ OBYWATELI MINIMALNY, WŁADZ LOKALNYCH MAKSYMALNY**
2. **OPINIODAWCZO-KONSULTACYJNY – DOMINUJĄ WŁADZE LOKALNE, ALE ZNACZNY UDZIAŁ OBYWATELI**
3. **SYMETRYCZNY – RÓWNY UDZIAŁ OBU STRON**
4. **DELEGOWANIE – UDZIAŁ OBYWATELI DOMINUJĄCY, PRZY ZNACZNYM LUB MINIMALNYM UDZIALE WŁADZ PUBLICZNYCH**

KOPRODUKCJA

TYP PARTYCYPACJI PUBLICZNEJ, KTÓRY POLEGA NA WŁĄCZANIU/ WŁĄCZANIU SIĘ OBYWATELI W FUNKCJONOWANIE INSTYTUCJI ODPOWIEDZIALNYCH ZA ŚWIADCZENIE WSZELKIEGO TYPU USŁUG PUBLICZNYCH, TAKICH JAK NP. TRANSPORT PUBLICZNY, BEZPIECZEŃSTWO, EDUKACJA CZY KULTURA

STRATEGIA

DOKUMENT KOMPLEKSOWY OKREŚLAJĄCY UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU KRAJU LUB JEGO CZĘŚCI ALBO DANEGO SEKTORA GOSPODARKI, OKREŚLAJĄCY CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA SŁUŻĄCE OSIĄGNIĘCIU ZAŁOŻONYCH CELÓW PRZY POMOCY RÓZNYCH INSTRUMENTÓW PRAWNYCH, FINANSOWYCH, ORGANIZACYJNYCH ITD. ITP..

STRATEGIA ROZWOJU GMINY

DŁUGOOKRESOWY PLAN ROZWOJU GMINY , OPRACOWYWANY PRZY WSPÓŁUDZIALE MIESZKAŃCÓW GMINY I PARTNERÓW SPOŁECZNO – GOSPODARCZYCH, ZAWIERAJACY SYNTETYCZNY OPIS UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ROZWOJU GMINY ORAZ CELÓW STRATEGICZNYCH I DZIAŁAŃ

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Ustawa o pomocy społecznej w art. 17 określa, że do zadań gminy mających charakter obowiązkowy należy opracowywanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategie te dotyczyć mają programów pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych. Celem strategii jest integracja osób, rodzin przejawiających problemy, dążenie do zmiany negatywnych sytuacji występujących w społeczeństwie.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH II

POWINNA ZAWIERAĆ:

– DIAGNOZĘ SYTUACJI SPOŁECZNEJ;

– PROGNOZĘ ZMIAN;

– CELE STRATEGICZNE PLANOWANYCH ZMIAN ;

– KIERUNEK NIEZBĘDNYCH ZMIAN;

– SPOSOBY REALIZACJI STRATEGII;

– RAMY FINANSOWE;

– WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ

BARIERY I BŁĘDY STRATEGII

1. BARIERY BRSKU WSPÓŁPRACY I KOORDYNACJI MIĘDZYORGANIZACYJNEJ
2. BARIERY KADROWE – BRAK KOMPETENCJI STRATEGICZNYCH KIEROWNIKÓW I PRACOWNIKÓW JOPS
3. BARIERY FINANSOWO – PRAWNE
5. BRAK U WŁADZA LOKALNYCH ŚWIADOMOŚCI ZNACZENIA POLITYKI SPOŁECZNEJ I ROLI STRATEGII RPS W ZARZĄDZANIU

WARUNKI REALIZACJI STRATEGII R.P.S.

1. WSZYSCY (WŁADZE LOKALNE TEŻ!) UZNAJĄ STRATEGIE ROZWIAZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH JAKO SZANSĘ NIE OBOWIĄZEK,
2. STRATEGIA INWESTYCJĄ NIE KOSZTEM BO SZANSĄ NA INTEGRACJĘ ŚRODOWISK ZAWODOWYCH I SPOŁECZNYCH,
3. PRACE NAD STRATEGIĄ EDUKACJĄ OBYWATELSKĄ, MIEĆ CHARAKTER PARTYCYPACYJNY I INTERDYSCYPLINARNY

ZALECANA LITERATURA

1. **JERZY KRZYSZKOWSKI - *INKLUZYWNE WSPÓLNOTY CZYLI O ROLI POLITYKI SPOŁECZNEJ W SAMORZĄDZIE*, WYD. MCPS WARSZAWA 2014**
2. ***STRATEGIE W POLITYCE SPOŁECZNEJ*, RED. MIROSŁAW GREWIŃSKI, ARKADIUSZ KARWACKI, WYD. MCPS WARSZAWA 2012**